

Терезова

«Будь сильним, сину».

Я написав ці слова — перші слова історії, яку зрештою назвуть «З-імлі-народжені», — десь у 2001 році. Книжка тоді була іншою, вона розповідала про групу алломантів, які вирішили скинути короля, а натомість зробити новими правителями себе. Головний герой — юнак, чию родину вбили на його очах і якого їхній ворог потім виростив як свого сина й помічника.

Урешті-решт я відмовився від тої історії, але магія та деякі елементи сетингу мені подобалися. Коли в 2003 році я нарешті продав книжку («Елантріс»), то був готовий спробувати ще раз і згодував редакторові вже знайомий сюжет: банда злочинців, безсмертний імператор, таємниця, коріння якої сягає в тисячолітню давнину.

Якщо «Елантріс» був моїм пропуском у фентезі-спільноту, то «З-імлі-народжені» затвердили мене як письменника. Їхній новітній підхід до традиційних фентезійних сюжетів разом із «жорсткою магією» стали визначальними ознаками моєї епохи епічного фентезі й до сьогодні залишаються візитівкою мого письменницького стилю.

Коли я писав цей вступ, мій редактор запитав, чому, на мою думку, «З-імлі-народжені» так довго лишаються популярними. Очевидно, немає якогось єдиного фактора, що вплинув на їхню довговічність. Власне кажучи, навіть злегка торкаючись такої розмови, ризикуєш поринути в самовихваляння. Мені чудово відомо, що здебільшого успіх чи неуспіх твору залежить від чинників, на які автор або авторка не мають жодного впливу. Поголос, вдале місце на полиці в книгарні, якась ідея, що резонує саме так, як треба, і саме тоді, коли треба. Книжкам, кращим за мою, не вдалося знайти собі читачів, хоча їхньої провини в тому нема. Тому, гадаю, найпершою відповіддю на це запитання буде: «Просто пощастило».

І все ж, маючи академічну натуру, я не можу не проаналізувати, чому «З-імлі-народжені», так би мовити, чіпляють. Ось кілька речей, про які я подумав.

Перше — це та суміш чинників, про яку я згадував вище. Судячи з непрямих свідчень (а це переважно мої думки, думки моїх друзів і тих людей, з якими я спілкувався на конвентах), наприкінці 90-х — на початку 2000-х виникла певна втома від епічного фентезі.

Цим людям я (вибравшись високо на плечі гігантів) зумів запропонувати фентезі, що віддаючи належне традиційним очікуванням від жанру, водночас гралося з ними. Провіщений герой. Темний володар. Магія і героїзм. «З-імлі-народжені» підхоплюють деякі з класичних фентезійних штампів, але винагороджують знайомого з жанром читача цілковито несподіваними інтерпретаціями.

Однак книжка виявилася неабияк успішною і серед читачів-новачків у жанрі. Для них вона пропонує оригінальну магію і класичну історію про дорослішання, що розгортається у формі навчання Вен. Мабуть, це поєднання — насмішкувате ставлення Кельсьє до світу й навіть (неявно) до жанру, разом зі щирим захопленням Вен цим новим світом, що їй відкрився, — і є тим найголовнішим ключем до успіху книжки.

Мені також здається, що завершена історія в одному томі стала свіжим подмухом для тих із нас, хто (попри всю нашу любов до довжелезних циклів) трохи втомився від усіх тих поважних нескінченних епічних історій, що були тоді на полицях крамниць. Одна з похвал, які я дістаю найчастіше, — це те, що «З-імлі-народжені» чудово дають собі раду як окрема книжка, хоча вся трилогія — закінчена, цілісна й потужна. Це неабияка перевага, коли художній твір — завершений.

Урешті-решт, причина такої довговічності «З-імлі-народжених» — це... звісно, читачі. Люди хапали цю книжку й буквально бігли з нею додому. Я досі пам'ятаю, як на автограф-сесії вперше побачив фанів у саморобних марево-плащах. Ви всі прикинули до цієї історії із залалом, який до сьогодні мене вражає й приголомшує.

Дякую вам за десять років пристрасного захоплення. Десять років «сталевих поштовхів» і «залізних потягів». Десять років тамниці. Десять років «З-імлі-народжених».

- 9. ОЗЕРО ТИРІАН
- 10. ОЗЕРО ЛЮТАДЕЛЬ
- 11. ЧОРНЕ ОЗЕРО
- 12. РІЧКА СЕРАН

- 13. ПІВНІЧНИЙ СЕРАН
- 14. ПІВДЕННИЙ СЕРАН

ОСТАННЯ ІМПЕРІЯ

1. ЛЮТАДЕЛЬ

ПОПІЛ-ГОРИ

- 2. ТИРІАН 3. ЗЕРІН 4. ФАЛЕАСТ
- 5. ДОРІЕЛЬ 6. МОРАГ 7. КАЛЛІНГ
- 8. ТОРІНОСТ

Іноді мене турбує, що насправді я не той герой, за якого мене всі мають.

Мислителі запевняють, що час настав і бачено знамення, але мене досі беруть сумніви: чи не помилилися вони? Так багато людей залежать від мене. Вони кажуть, я нестиму на руках майбутнє всього світу.

Що вони подумали б, якби дізналися, що їхній оборонець — Герой Віків, їхній рятувальник — сумнівається в собі? Можливо, вони анітрохи не здивувалися б. Певною мірою це непокоїть мене найбільше. Може, глибоко в душі вони теж сумніваються — так само, як я?

Коли дивляться на мене, кого вони бачать? Неважко брехуна?

ПРОЛОГ

З неба сипав попіл.

Лорд Трестінг, насупившись, дивився в червонувато-брунатне полуденне небо, тимчасом як слуги метушливо кинулися наперед, розкладаючи парасоллю над своїм господарем та його поважним гостем. Попелопади не були аж таким рідкісним явищем в Останній імперії, але Трестінг сподівався уникнути плям кіптяви на новому вбранні — сюртуці й червоному жилеті, які йому нещодавно привезли човном із Лютаделя. На щастя, вітру майже не було, тож парасоля мала б допомогти.

Трестінг разом із гостем стояли на невеличкій терасі на узвишші, звідки розгортався краєвид на лани. Сотні людей у коричневих робах під дощем із попелу обробляли поле. Рухи їхні були мляві й повільні, але чого ще чекати від скаа? Плантаційники були ледачі й працювали погано. Вони не скаржилися: знали, що їм нічого доброго з того не буде. Натомість, понуривши голови й апатично пересуваючи ноги, вони мовчки робили свою роботу. Часом свист

канчука змушував їх пришвидшитися на якусь хвилю, але щойно наглядяч проходив, вони поверталися до свого недбалого темпу.

Трестінг звернувся до чоловіка, що стояв поруч:

— Можна було б очікувати, — зауважив він, — що за тисячу років роботи в полі вони навчаться виконувати її трохи ефективніше.

Зобов'язувач обернувся, здійнявши брови, немовби прагнувши навмисне підкреслити найвиразнішу рису свого обличчя — вигадливе тату, що складним мереживом вкривало шкіру довкола очей. Татуювання було чимале й сягало аж чола й вилиць. Зобов'язувач був у чині повного прелана — далєбі, важлива особа. Трестінг мав у своєму маєтку кількох особистих зобов'язувачів, але ті проти його гостя були лише дрібними чиновничками з кількома рисками довкола очей. Цей чоловік прибув із Лютадела тим самим човном, який привіз Трестінгів новий одяг.

— Ви би подивилися на міських скаа, Трестінгу, — мовив зобов'язувач, знову звертаючи погляд на робітників. — Якщо порівнювати з лютадельськими, ці ваші — справжні трударі. Тут ви маєте над ними... гм... безпосередній контроль. Скількох, кажете, ви втрачаєте щомісяця?

— Ох, із пів десятка або й більше, — відповів Трестінг. — Хто гине після побоїв, хто — від виснаження.

— А втечі бувають?

— Ніколи! — вигукнув лорд. — Коли я тільки-тільки успадкував цю землю по батькові, у мене трапилися кілька втеч. Тоді я наказав стратити родини втікачів. Решта швидко згубила охоту втікати. Ніколи не розумів тих, хто не може дати ради своїм скаа. Як на мене, це бидло неважко контролювати — треба лише тримати їх у залізних шорах.

Зобов'язувач у сірому вбранні лише мовчки кивнув. Він видавався задоволеним — то було добре. Робітники насправді не були власністю Трестінга. Як і всі інші скаа, вони належали Панові Всевлдарю, а Трестінг лише винаймав їх у свого Бога. Так само він платив за послуги Його зобов'язувачів.

Поважний гість скинув поглядом на свій кишеньковий годинник, а тоді звів очі на сонце. Попри попільний дощ, воно світило яскраво, палаючи блискучим багряно-червоним диском за димною чорнотою, що затигла височінь. Трестінг дістав ху-

сточку й обтер чоло, радий тому затінку, який парасоля давала проти полуденної спеки.

— Дуже добре, Трестінгу, — мовив зобов'язувач. — Я передам вашу пропозицію лордові Венчеру, як ви просили. Мій звіт про ваше порядкування тут буде схвальний.

Трестінг полегшено відітхнув. Щоб засвідчити ділову чи будь-яку іншу угоду між дворянами, потрібен був зобов'язувач. Авжеж, за свідка міг стати й котрийсь із тих нижчих рангом чиновників, яких Трестінг тримав у себе на службі, але справити враження на особистого зобов'язувача Страффа Венчера — це багато значило.

Службовець обернувся до нього.

— Сьогодні по обіді я вирушаю каналошляхом назад.

— Так швидко? — запитав Трестінг. — Може, залишитесь хоч на вечерю?

— Ні, — відказав зобов'язувач. — Але є ще одне питання, яке я хотів би обговорити з вами. Я прибув не лише на доручення лорда Венчера, але й у справах Кантону інквізиції. Подейкують, ви любляете розважатися з жінками скаа.

Трестінга всипало морозом.

Зобов'язувач усміхнувся — либонь, мав намір зменшити напругу, але поміщикаві ця усмішка видалася моторошною.

— Не хвилюйтеся, Трестінгу, — мовив чиновник. — Якби ваші дії давали підстави до серйозних побоювань, то замість мене до вас прислали би сталевого інквізитора.

Трестінг поволі кивнув. Інквізитор. Він ніколи не бачив жодного з тих нелюдських створінь, але чув про них багато всякого.

— Я задоволений тим, що дізнався про ваше поведження із жінками скаа, — мовив зобов'язувач, знову оглядаючи лани. — Побачене й почуте тут свідчить, що ви завжди прибираєте за собою. Така людина, як ви, — здібна, успішна — далеко могла б піти в Лютаделі. Ще два-три роки, кілька вдалих торгових оборудок і — тхозна!

Чиновник відвернувся, і Трестінг усвідомив, що всміхається. Це не була обіцянка, і навіть не заохочення. Здебільшого зобов'язувачі виконували насамперед бюрократичні й засвідчувальні функції, і лише потім — священницькі, а проте чути таку похвалу з вуст служителя самого Пана Всевладаря... Трестінг знав,

що декого з дворян зобов'язувачі бентежили, а декого навіть драгували, але тої миті він ладен був розцілювати свого поважного гостя.

Поміщик знову поглянув на скаа, що мовчки працювали під криваво-червоним сонцем. Лапаті пластівці попелу ліниво кружляли в повітрі. Трестінг належав до провінційного дворянства, жив у себе на плантації і мріяв коли-небудь перебратися до Лютаделя. Він чував про тамтешні бали й раути, про пишноту вищого світу й про інтриги — і все це збуджувало його до краю.

«Треба буде сьогодні відсвяткувати», — подумав Трестінг. У чотирнадцятому бараці є одна юнка, яку він уже давно собі нагледів...

Поміщик усміхнувся знову. Ще два-три роки, сказав зобов'язувач. Але, може, Трестінг пришвидшить це, якщо працюватиме ще завзятіше? Останнім часом кількість його скаа зростає. Якщо натиснути на них сильніше, то, можливо, цього літа вдасться зібрати більший врожай і перевиконати контракт із лордом Венчером.

Трестінг кивнув, споглядаючи на юрбу лінивих скаа. Одні працювали мотиками, інші, повзаючи рачки, струшували попіл з молоденької прорості. Вони не ремствували. Ні на що не сподівалися. Вони навіть не наважувалися думати. Хіба могло бути інакше? Адже вони були скаа. Вони були...

Поміщик завмер, коли один з робітників ураз підвів голову й зустрівся з ним поглядом. В очах чоловіка палахнула іскра — ба ні, ціле вогнище — непокори. Трестінг ніколи ще не бачив такого виразу на обличчі скаа. Він мимоволі відступив назад, відчуваючи, як по спині бігають мурашки, тимчасом як дивний скаа, випроставшись, дивився йому просто в очі.

Й усміхався.

Трестінг відвів погляд.

— Курдоне! — гаркнув він.

Дебелий наглядач поквапливо вибіг на пагорок.

— Слухаюсь, пане!

Трестінг обернувся, вказуючи пальцем на...

Він насупився. Де ж стояв той скаа? Усі вони працювали з похиленими головами, усі були брудні від кіптяві й поту — годі відрізнити одне від одного. Трестінг завагався, шукаючи поглядом зухвальця. Йому здалося, він упізнав місце, але тепер там нікого не було.